

לו: כל ראיות שיש לך, הבא אותם מיכן עד שלוש יום” —

מצא [גירסת הב"ח: הביא] בתוך שלוש יום — סותר את הדין. אבל אם הביא לאחר שלוש יום — אינו סותר, אלו הם דברי חכמים. והטעם⁽⁷⁾, כי הם חוששים שמא מביא עדי שקר או זייף שטר, כיון שלא הביאם מקודם לכן.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: מזה יעשה זה הבעל דין, שלא מצא בתוך שלוש יום, ומצא לאחר שלוש יום? ולדעת רבן שמעון בן גמליאל, יכול להביאם.

ב. אמר [אמר] לו: “הבא עדים”. ואמר בעל הדין: “אין לי עדים”. אמר [אמר] לו: “הבא ראיה”, ואמר בעל הדין: “אין לי ראיה”. ולאחר זמן הביא ראיה ומצא עדים —

הרי זה אינו כלום, כיון שאמר: “אין לי”, חוששין שמא זייף שטר הראיה או שכר עדי

ומספרת הגמרא: ההוא תלמידא תלמיד אחד דנפיק עליה קלא יצא עליו שמועה, דהוא גלי מילתא מגלה דברים — דברי לשון הרע — דאיתמר בי מדרשא שנאמרו בבית המדרש, בתר עשרין ותרתין שני אחרי עשרים ושתים שנה, אפקיה רב אמי מבי מדרשא, הוציאו רב אמי מבית המדרש, כי אמר: דין זה האיש גליא רזא מגלה סודות.

מתניתין:

משנתנו עוסקת במי שבית דין פסקו לו את הדין, ונתחייב, ואחרי כן מצא לזכותו עדים או ראיה שלא היו לו בשעת פסק הדין, אם יכול להביאם ולהחזיר את הדין. ויש בהלכה זו כמה אופנים.

כל זמן שמביא ראיה — סותר את הדין, ובית דין ידונוהו מחדש, ואם יזכהו — הרי הוא זכאי.

א. אמר בית דין [או גרסינן: אמרו הדיינים]

אומר שהם מעידים על אותו המעשה, ואיך נצרפם.

ולכן מבאר רש"י שפסקו כרבי יהושע בן קרחה הסובר, שאכן, אין צריכים בדיני ממונות שיעידו שניהם דבר אחד, ואף אם נצרף שני מעשים — היות ובין שניהם יוצא חיוב מנה, מצטרפים.

7. כן כתב היד רמ"ה.

המאירי מבאר דעת חכמים: “שכבר הפקיעו הבית דין כל זכותיו”, ורשב"ג סובר, כי מאחר שהבית דין לא קבלו ממנו ב”קנין” שמוותר על זכותיו, זכותיו אינן בטלות ויכול להביאם.

והקשו הגר"א (סימן ל' ס"ק י"ב) והרש"ש והערוך לנר, דכאן הרי שניהם מעידים על הלואה אחת, אלא שהוכחשו בבדיקות, ומה השייכות למחלוקת של רבי יהושע בן קרחה וחכמים. הם חולקים בהלואה אחר הלואה בשני ימים, ואילו כאן מעידים על אותה הלואה.

והגאון רבי שמעון שקופ בספרו שערי יושר (שער ו' פרק ז') מבאר, דרש"י סובר שאין מספיק לומר שסוברים כרבי שמעון בן אלעזר, דבכך רק מתרצים שטעו בין שחור ללבן או בין דיוטא עליונא ותחתונה, ולתרץ דבריהם שאינם שקרנים ופסולי עדות אלא טועים, [ועיין בהערה ב']. אבל עדיין אין דברי העדים מכוונים, שמי